

по привлечению на службу государству специалистов по IT-технологиям; несовершенство законодательной базы.

Таким образом, в ближайшем будущем необходимо создать структуру образования, а также принять ряд законов в данной сфере. В первую очередь, закрепив в нормативно-правовых актах используемые в области кибербезопасности понятия, определить «правила игры» для провайдеров упорядочив их работу и определив им обязанности в поддержке госорганов в данной сфере. Совершенствовать подготовку и переподготовку личного состава на базе профильных государственных высших учебных заведений, подготавливающих узкоспециализированных специалистов в области высоких технологий. Также необходимо сочетание специализированного законодательства, эффективного надзора со стороны правоохранительных органов и общественной осведомленности.

Одержано 05.11.2013

УДК 351.746.1(476)

Володимир Валентинович ЧУМАК,

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри адміністративної діяльності ОВС факультету з підготовки фахівців для підрозділів міліції громадської безпеки та кримінальної міліції у справах дітей Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В РЕСПУБЛІЦІ БІЛОРУСЬ

Законодавство Республіки Білорусь, що стосується забезпечення інформаційної безпеки, почало формуватися з моменту здобуття країною незалежності, і в даний час, динамічно розвиваючись, має вертикальну (за видами юридичних актів) і горизонтальну (по галузях законодавства) структуру.

Перший високотехнологічний злочин в Білорусі був зафіксований 20 листопада 1998 року. Так, впровадивши в програмне забезпечення комп'ютера шкідливу програму «BackOrifice», зловмисник здійснив несанкціонований доступ до мережевих реквізитів користувачів Інтернету з числа клієнтів найбільшого в Білорусії столичного сервіс-провайдера [1, с. 100–101]. За період з 1998 по 2000 рр. було порушено лише 3 кримінальні справи, пов'язаних з використанням

комп'ютерних технологій. З моменту набрання чинності у 2001 р. КК Білорусі число зареєстрованих злочинів даної категорії почало стрімко зростати.

Багато дослідників, в тому числі і закордонні, відзначають прогресивний характер КК Білорусі, який досить точно сприйняв концепцію комп'ютерної злочинності, майбутні її тенденції, і в цьому відношенні навіть випередив Конвенцію Ради Європи про кіберзлочинність 2001 р. У Кримінальному Кодексі Білорусі 1999 р. включена глава № 31 «Злочини проти інформаційної безпеки», що містить 7 складів злочинів.

8 листопада 2011 р. був прийнятий Указ Президента Республіки Білорусь № 515 «Про деякі питання розвитку інформаційного суспільства в Республіці Білорусь», який передбачає створення Ради з розвитку інформаційного суспільства при Президентові Республіки Білорусь, а також затверджує Положення про Раду з розвитку інформаційного суспільства при Президентові Республіки Білорусь, склад зазначеної Ради та Положення про незалежного регулятора у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, складу Ради незалежного регулятора у сфері інформаційно-комунікаційних технологій [2].

У зв'язку з розвиненням комп'ютеризації у республіці з'явилася необхідність вдосконалення процесу документообігу та відповідної нормативної основи. У зв'язку з цим 28 грудня 2009 р. був прийнятий Закон Республіки Білорусь «Про електронний документ і електронний цифровий підпис» [3].

У листопаді 2010 року Указом Президента Республіки Білорусь була прийнята нова Концепція національної безпеки, в якій вперше було дано визначення інформаційної безпеки, визначено основні національні інтереси в інформаційній сфері, а також названі внутрішні і зовнішні джерела загроз інформаційної безпеки. Пріоритетним напрямком на шляху нейтралізації цих загроз відповідно до документа є вдосконалення нормативної правової бази забезпечення інформаційної безпеки і завершення формування комплексної державної системи забезпечення інформаційної безпеки. При цьому важливе значення відводиться нарощуванню діяльності правоохоронних органів щодо запобігання, виявлення та припинення злочинів проти інформаційної безпеки, а також надійному забезпеченню безпеки інформації, що охороняється відповідно до законодавства.

27 травня 2009 р. набула чинності Постанова Ради Міністрів Республіки Білорусь № 675 [4], якою було затверджено

Положення про порядок захисту інформації, Положення про порядок атестації систем захисту, Положення про порядок проведення експертизи засобів захисту інформації. Ці положення розроблені відповідно до Закону Республіки Білорусь від 10 листопада 2008 р. «Про інформацію, інформатизації і захисту інформації» та визначають порядок захисту інформації в державних інформаційних системах, а також інформаційних системах, що містять інформацію, поширення і (або) надання якої обмежено, порядок атестації та державної експертизи систем і засобів захисту такої інформації.

Повсюдне поширення в Білорусії мережі Інтернет призвело не тільки до того, що кіберпростір став одним з основних джерел отримання інформації, але й до того, що Інтернет став «майданчиком» скоєння різних правопорушень і, особливо, в комерційній сфері. Все це вимагало від держави вжиття рішучих заходів щодо створення нормативної основи регулювання національного сегменту мережі Інтернет.

З цією метою 1 лютого 2010 р. був виданий Указ Президента Республіки Білорусь № 60 «Про заходи щодо вдосконалення використання національного сегменту мережі Інтернет» [5]. Документ спрямований на захист інтересів громадян, суспільства і держави в інформаційній сфері, підвищення якості та здешевлення інтернет-послуг, забезпечення подальшого розвитку національного сегменту мережі Інтернет. Пізніше на виконання цього указу в квітні 2010 р. були прийняті дві постанови Ради Міністрів Республіки Білорусь – № 644 та № 649 [6; 7]. Ці нормативні акти регламентують порядок реєстрації та здійснення юридичними та фізичними особами діяльності з реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг на території Республіки Білорусь з використанням інформаційних мереж, систем і ресурсів, що мають підключення до мережі Інтернет.

Саме сукупність даних нормативних правових актів становить правову основу регулювання відносин, що складаються в процесі обігу інформації та забезпечення інформаційної безпеки.

Таким чином, можемо зробити висновок, що норми кримінального закону Республіки Білорусь про злочини проти інформаційної безпеки є частиною національного інформаційного законодавства як комплексної галузі права і захищають найбільш важливі суспільні відносини у даній сфері.

Прийняття КК Білорусії з одного боку опосередковано викликало зростання числа комп'ютерних злочинів, так як у нього були включені склади, що раніше не мали місця в національному кримінальному законодавстві; а з іншого боку правоохоронці отримали «інструментарій» боротьби з комп'ютерними злочинами у вигляді норм кримінального закону, що передбачають кримінальну відповідальність за вчинення подібних діянь.

Список використаних джерел:

1. Масленченко С. В. Белорусский сегмент преступности в сфере высоких технологий / С. В. Масленченко // Милиции Беларуси 90 лет: история и современность : материалы науч.-практ. конф., Минск, 27 февр. 2007 г. / М-во внутр. дел Республики Беларусь, Акад. МВД Республики Беларусь ; редкол.: К. И. Барвинок (отв. ред.) и [др.]. – Минск, 2007. – С. 100–104.

2. О некоторых вопросах развития информационного общества в Республике Беларусь : указ Президента Республики Беларусь от 8 нояб. 2011 г. № 515 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p2=1/13064>.

3. Об электронном документе и электронной цифровой подписи : закон Республики Беларусь від 28 дек. 2009 г. № 113-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=H10900113&p2=%7BNRPA%7D>.

4. О некоторых вопросах защиты информации : постановление Совета Министров Республики Беларусь от 27 мая 2009 г. № 675 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.levonevski.net/pravo/norm2013/num18/d18700.html>.

5. О мерах по совершенствованию использования национально-го сегмента сети Интернет : указ Президента Республики Беларусь от 1 февр. 2010 г. № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=P31000060&p2=%7BNRPA%7D>.

6. О некоторых вопросах совершенствования использования национального сегмента глобальной компьютерной сети Интернет : постановление Совета Министров Республики Беларусь от 29 апр. 2010 г. № 644 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=C21000644&p2=%7BNRPA%7D>.

7. О регистрации интернет-магазинов в Торговом реестре Республики Беларусь, механизме контроля за их функционированием и внесении дополнений и изменений в некоторые постановления Совета Министров Республики Беларусь : постановление Совета Министров Республики Беларусь от 29 апр. 2010 г. № 649 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=C21000649&p2=%7BNRPA%7D>.

Одержано 18.11.2013